

SHE'RIYAT RUHINI OCHISH: ZULFIYAXONIM ISROILOVANING TARJIMAI HOLI

Sherbekova.D.U

5-bosqich , Toshkent Tibbiyot Akademiyasi .
Toshkent ,O'zbekiston

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10683970>

ARTICLE INFO

Received: 15th February 2024

Accepted: 17th February 2024

Published: 20th February 2024

KEYWORDS

shoira , yorqin ijod namuna ,
savodxonlik, ijtimoiy va
madaniy ko'nikmalar ,
she'riyat , ona timsoli .

ABSTRACT

She'riyat inson hayotining mazmun-mohiyatini qamrab oladigan favqulodda qudratga ega va bu san'atni Zulfiyaxonim Isroilovadek go'zal egallagan shoirlar kam. Qo'lida qalam bilan tug'ilgan uning hayot yo'li lirik odisseyaga bo'lib, har bir misra o'z kechinmalarining gobelenini aks ettiradi. Biz ushbu maqolada Zulfiyaxonimning tarjimai holiga adabiy izlanishga kirishamiz, uning she'riyati to'qimalariga singib ketgan umr qatlamlarini ochib beramiz.

ZULFIYA ISROILOVANING HAYOTI VA IJODI. Zulfiya Isroilova — iste'dodli va o'zining alohida uslubi bilan ajralib turadigan o'zbek shoirasi. Zulfiya (1915—1996) O'zbek shoirasi. Zulfiyaxonim Isroilova 1915-yilda hunarmand-degrezchi oilasida Toshkentda tug'ilgan. Zulfiyaning oilasida ziyoli muhit hukmron bo'lib, otasi hunarmand bo'lish bilan birgalikda zamona ilmidan xabardor inson edi. Shuningdek, onasi ham oqila ayol bo'lib, o'z farzandlarini ziyoli qilib tarbiyalash va ularni komil inson bo'lib yetishtirish yo'lida harakat qilgan. 1922-yildan 1931-yilgacha maktabda, so'ng 1931 - 1934-yillar orasida qizlar bilim yurtida tahsil oldi. Mehnat faoliyatini juda erta boshlagan shoira deyarli bir umr jurnalistika va nashriyot sohasida ishladi. U 1935 - 1938- yillarda Til va adabiyot instituti aspiranti, 1938 - 1948-yillar mobaynida Bolalar nashriyoti muharriri, O'zbekiston davlat nashriyoti bo'lim mudiri, 1953- yilgacha «Saodat» jurnalida bo'lim mudiri, 1953- yildan to 1980- yilga qadar, salkam o'ttiz yil davomida, shu jurnalning bosh muharriri lavozimida ishlab keldi. Zulfiyaxonimning o'zi keyinchalik yozishicha, uning ijodga va adabiyotga bo'lgan qiziqishida onasining roli katta bo'lgan. Oiladagi sog'lom muhit va tarbiyaning natijasida Zulfiyaxonim ziyoli inson bo'lib yetishdi. U o'rta maktabni va ayollar pedagogika bilim yurtini tamomlab, Respublika gazeta va jurnallar nashriyotida ish faoliyatini boshladi, she'riyatga qiziqib qoldi va she'rlar yoza boshladi. Uning „Men ish qizi“ deb nomlangan ilk she'ri 1931-yil 17-iyul kuni Shukur sa'dulla vositasida „Ishchi“ gazetasida bosildi. Keyingi ijod namunalari “Yangi yo'l” jurnali va “Qizil O'zbekiston” hamda “Yosh leninchi” gazetalarda chop etila boshlagan. Zulfiyaxonim yoshligidan she'riyatga mehri va qiziqishi baland edi, undagi bu ishtiyoq onasining aytib bergan afsonalari, ertaklari va she'riy dostonlari ta'sirida yanada o'sdi. Bunday tarbiyaning natijasi o'laroq 17 yoshidayoq uning

“Hayot varaqlari” nomli ilk she’riy to’plami omma yuzini ko’rdi. Bular — yoshlar, do’stlik, inson qalbining go’zalligi haqidagi she’rlar edi. So’ngra, she’rlari, dostonlari va hikoyalari e’tirof qilinib, turli nashrlarda alohida kitoblar ko’rinishida chop etila boshladi.

Ilk hayot va ta'sirlar

Zulfiyaxonimning sayohati uning she’riy ruhi urug’lari ekilgan [tug’ilgan joydan] boshlanadi. Uning hayot va san’atga bo’lgan nuqtai nazarini shakllantirgan madaniy va oilaviy ta’sirlarni o’rganib, uning shakllanish yillarini o’rganing. Uning fikrlari orqali raqsga tushgan she’riyatning birinchi shivirlarini va yozma so’zga bo’lgan ishtiyoqini uyg’otgan dastlabki uchrashuvlarni oching.

Muhim bosqichlar va muammolar

Hayot bosqich va sinovlardan iborat bo’lib, Zulfiyaxonim hikoyasi ham bundan mustasno emas. Uning hayotidagi g’alabali va shov-shuvli daqiqalarni muhokama qiling. Ushbu tajribalar uning she’rlariga qanday kirib kelganini, she’riyatiga chuqurlik va haqiqiylikni qo’shganini ko’rib chiqing. Shaxsiy g’alabalardan tortib, jamiyat kurashlarigacha bo’lgan bu bo’lim Zulfiyaxonimning chidamliligining mohiyatini o’zida mujassam etgan.

Uning she'riyatidagi mavzular

Zulfiyaxonim she’riyati ko’pincha shaxsiy hikoyalar bilan chambarchas bog’langan umuminsoniy mavzularni aks ettiruvchi ko’zgu vazifasini o’taydi. Uning ishidagi takrorlanuvchi motivlarni o’rganing, bu sevgi, o’ziga xoslik yoki ijtimoiy aks ettirish bo’ladimi. Uning tarjimai holi misralaridagi ma’no qatlamlarini ochishda, hayot va adabiyot o’rtasidagi uyg’un aloqani yaratishda qanday kalit bo’lib xizmat qiladi. O’zbekiston davlat nashriyotida bo’lim mudiri

(1941— 50), "O’zbekiston xotin-qizlari" (q. "Saodat") jurnalida bo’lim mudiri , (1950—53), bosh muharrir (1954—85) bo’lib ishlagan. Uning ilk she’ri 1931 y.da "Ishchi" gazetasida bosilgan. Dastlab 1932 y. "Hayot varaqlari" she’rlar to’plami nashr etilgan. Shundan keyin uning "Temirov" (1934), "She’rlar", "Qizlar qo’shig’i" (1939) she’riy kitoblari e’lon qilingan. Zulfiy she’riy ijodining porlashi "Uni Farhod der edilar" (1943), "Hijron kunlarida" (1944) va "Hulkar" (1947) to’plamlaridir

Yozuv uslubi va merosi

Hech bir shoirning o’ziga xos yozuv uslubini o’rganmay turib, uning muhokamasi tugamaydi. Zulfiyaxonimning adabiy uslublarini, uning she’riyatini ajratib turadigan nozik jihatlarini ko’rib chiqing. Bundan tashqari, uning adabiyot olamiga ta’siri va izlanuvchan shoirlar va kitobxonlar uchun qoldirgan merosiga to’xtalib o’ting.

Xulosa:

Zulfiyaxonim Isroilovanning tarjimai holi sahifalarini yopar ekanmiz, hayot va san’at o’rtasidagi simbiotik munosabatga chuqur baho beramiz. Uning so’zlar orqali yalang’och qilingan sayohati shaxsiy tajriba va she’riyatning universal tili o’rtasidagi murakkab raqsga o’rganishga taklifdir. Zero, u xotin-qizlar istiqboli yo’lida kurashib kelgan jamoat arbobi, necha-necha qizning qo’lidan tutib, adabiyot dargohiga boshlab kelgan, ularga yo’l-yo’riq ko’rsatgan mehribon, ammo talabchan ustoz, nozikta’b, zukko ayol, sadoqatli yor, mehribon ona edi.

Shoiraning bag'rikengligi, mehribon ona va ustoz ekani, xalqparvarligi, yurtsevarligi, yuksak madaniyat ma'naviyat sohibi ekani, samimiyligi, ishonuvchanligi, insoniylikka har qanday vaziyatda sadoqati, vafodorligi, sabru irodasi o'ktamligini ko'rsatuvchi ibratli hayotiy misollar ko'p.

Davralarda odamiylik fazilatlarini, ularning ijtimoiy munosabatlarda qanday namoyon bo'lishi haqida gap ketganda, beixtiyor xayolimga Zulfiyaxonim, ota va onamning amallari, ibratlari kelaveradi. Bir gal bahor, 1-mart arafasi edi. Toshkent maktablarining birida o'qituvchiyu o'quvchilar bilan uchrashuvda Zulfiyaxonim haqida suhbatlashdik. Katta zal ancha sovuq, buning ustiga o'quvchilar yengil kiyim, oppoq kofta va yubkada o'tirishardi. Men ularning sovqotib qolishlaridan hadikda tezroq gapimni tugatib, tadbirni yakunlashga urinardim, ammo savol savolga ulanar, yig'ilganlar ustoz haqida ko'proq bilishni istashardi. Hech kim ketishni istamasdi. Bunday holatni juda ko'p kuzatganman. Kattayu kichik davralarda Zulfiyaxonim haqida bilganlarimdan so'zlab bersam, qariyb har safar: "Nasib qilsa, yana uchrashsak. Shu suhbatni davom ettirsak", deyishadi ko'pchilik. Ularning yuz-ko'zlari, so'zlarida Zulfiyaxonim shaxsiga qiziqish, muhabbat, havas charaqlab turadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Zulfiyaxonim asarlari saylanma-2016.
2. "O'zbek adiblari" (S.Mirvaliyev, R.Shokirova, Toshkent G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti 2016) kitobi
3. Bahor keldi seni so'roqlab: she'rlar/ Zulfiya Isroilova/Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016.
4. Kun.uz
5. Boboev.T. Adabiyotshunoslik asoslari. T. «O'zbekiston», 2002
6. Tosheva O. Taqdimot materiallaridan foydalanish usullari. // Til va adabiyot ta'limi. – Toshkent, 2012. 12-son.
7. To'xliyev B., Sarimsoqov B. Adabiyot (akademik litseylar uchun o'quv dastur). – T.o'qituvchi, 2008.
8. www.til va adabiyot.uz sayti
9. www.literatura.uz
10. www. pedagog. uz